

ČÁST VŠEOBECNÁ

Redaktoři: Plukovník gšt. Jiří Birula a podplukovník gšt. František Pohunek.

Podplukovník gšt. František Pohunek:

Úvahy o křídelním a bočním útoku.

I.

Úvod.

Předmětem tohoto článku jsou teoretické úvahy o podmínkách koncepce a provedení křídelního a bočního útoku se zřetelem na dnešní podmínky boje a dnešní stav vojenské techniky.

Oba tyto druhy útoku byly odjakživa velmi účinným a hospodárným prostředkem k rychlému dosažení vítězství. Jsou výsledkem ofensivního manévru, založeného na kombinaci směrů nebo vlastně na kombinaci úsilí v daných směrech. Jsou také nejčastější a nejužívanější formou manévru, která se v jednoduché a zmenšené podobě projevuje i u nejmenších bojových jednotek.

Je všeobecně uznáváno, že směr útoku má pro úspěch dané otočné operace rozhodující význam, záleží-li na tom dosáhnout tohoto úspěchu co nejrychleji a nejrychleji. Ze zkušenosti je též známo, že největšího účinku se dosáhne, vede-li se útok ve směrech sbíhavých. Křídelní a boční útok jsou právě vyjádřením snahy, vést údery ve sbíhavých směrech.

Abychom si náležitě ujasnili podstatu obou druhů útoku, zopakujme si nejprve některé základní pojmy a řekněme si, co je to vlastně manévr a proč je směr útoku v rámci daného manévru tak důležitý. Považuji to za vhodné proto, že pojem manévru nebývá vždy správně chápán.

Náš Polní řád definuje manévr v článku 233, kde praví, že „manévr armády záleží v tom, jak velitel armády užije svých sil, aby provedl nařízený úkol“.

Tato definice určuje manévr v nejširším smyslu slova, neboť v sobě zahrnuje všechny způsoby užití sil k provedení nařízeného úkolu. Ježto se dá užití sil dobře nebo špatně, bude i manévr dobrý nebo špatný — to ovšem neznámá, že manévr dobrý vždycky musí mít za následek úspěch a manévr špatný nezdár.

Musíme si však přiznati, že vysloví-li se slovo „manévr“, nevzbudí to v nás představu jakéhokoli užití sil k provedení daného úkolu, nýbrž určitého užití sil. Se slovem manévr je spojena i představa o snaze získat nějakou výhodu nad soupeřem, získat tuto výhodu nějakým dobrým tahem. Může to však být i snaha paralyzovat účinek nějakého nepřátelského tahu, namířeného proti nám.

Můžeme tedy manévr v širokém smyslu slova definovat jako souhrn opatření, kterými chceme dosíci výhodných podmínek k dosažení účelu boje nebo kterými chceme paralyzovat účinky výhody nepřátelské.

Všimněme si nyní, která jsou to opatření, jimiž dosahujeme výhodných podmínek pro svedení boje, a pak které podmínky nutno považovat za výhodné.

Vzpomeneme-li si na různé manévry v historii — od nejstarších dob do války světové v to — a zamyslíme se nad tím, jaké výhody přinesly manévrující straně pro svedení boje, pozorujeme, že konec konců šlo vždy o dosažení relativní převahy v daném prostoru a v daném čase i o uplatnění této převahy v vhodným směrem; nebo šlo o paralysování nepřátelské snahy o dosažení relativní převahy.

Vidíme tedy, že relativní převaha, uplatněná na vhodném místě, ve vhodný čas a ve směru pro protivníka nebezpečném, jest jednou z výhodných podmínek, a to hlavních. Je výsledkem správného užití obecné zásady o hospodárnosti sil.

Další výhodnou podmínkou je možnost lepšího využití bojových prostředků na daném místě, než má protivník.

Konečně pak je pro nás výhodou nepříznivá situace nepřátelská co do terénu.

Opatření, kterými výhodných podmínek dosahujeme, jsou: účelné pohyby (přesuny) k dosažení jednak žádoucího prostoru v náležitém čase a zaujetí tam vhodné sestavy, jednak účelné rozdělení prostředků, správné využití terénu a překvapení nepřítele.

Promluvme si podrobněji o relativní převaze. Relativní převahou třeba rozumět to, že na daném místě a v daný okamžik jsme silnější než protivník. Co to znamená „silnější“? Znamená to, že buď na onom místě máme větší počet vojsk a technických bojových prostředků, nebo že převyšujeme protivníka jakostí vojsk a bojových prostředků, nebo máme obojí současně. Takové převahy, řekl bych „materiální“, dosáhneme, když na daném místě prostě nahromadíme více sil a technických prostředků a lepších, než tam protivník právě má, aniž obrátíme nějaký zvláštní zřetel na směr užití těchto prostředků a sil. Můžeme jí však dosáhnout i tím, a to mnohem hospodárněji, když s danými prostředky napadneme protivníka ve směru proň nebezpečném.

Nutno si však objasnit, proč je ten neb onen směr útoku pro protivníka nebezpečnější než jiný.

Zkoumáme-li nějakou sestavu sil, hledající její slabiny, jež by se daly výhodně napadnout útokem, musíme si přiznat, že pudově, na první pohled, posuzujeme její tvar a orientaci, hledající její čelo, boky a týl. Je to tím, že víme předem, že sestava, orientovaná v určitém směru má v bocích a v týlu mnohem menší odolnost než v čele a že tam tedy nejsnáze můžeme dosáhnout žádoucí převahy. Vědomí to je nám prostě vrozeno a vyvírá z obdoby s naším tělem, které má rovněž slabiny proti útoku v bocích a v týlu.

Všeobecně můžeme říci, že odolnost dané sestavy proti útoku, přicházejícímu z toho neb z onoho směru, závisí značně na tvaru sestavy a na orientaci jejích jednotek vzhledem ke směru nepřátelského útoku, jak ihned poznáme. Avšak tvar a s ním těsně spjatá orientace sestavy nejsou veličinami neproměnnými. Sestava může měnit tvar i orientaci a tím také všeobecně svou odolnost, schop-

nost odporu proti útoku, přicházejícímu nebo hrozícímu z toho nebo onoho směru. Větší změny tvaru a orientace lze však provádět jenom u sestavy hluboké, jejíž jednotlivé prvky jsou učeněny za sebou. Zato sestava s prvky vedle sebe, tedy sestava mělká, neboli rozvinutá v určitém směru, nemůže tak snadno měnit tvar a orientaci a proto je velmi citlivá na útok, vedený ve směru jiném, než proti kterému je rozvinutá.

Zkušenost učí, že se daná sestava zpravidla orientuje a rozvíjí proti směru, z něhož přichází nebezpečí, úměrně s velikostí tohoto nebezpečí. Proti náhlému novému nebezpečí z jiného směru mohou se orientovat jen ty složky sestavy, které nejsou v dotyku s nepřítelem, resp. nepodléhají účinkům jeho palby. Proto může daná sestava čelit náhlému nebezpečí tím snáze a tím důkladněji, čím bude mít více „volných složek“, t. j. čím více bude učeněna do hloubky, čím bude mít více záloh. Říkáme, že má velkou volnost jednání.

Naopak sestava rozvinutá v jednom směru a tedy mělká, nemajíc možnosti změnit rychle orientaci proti nebezpečí, hrozícímu jejímu boku, je v bocích a tím spíše v týlu neobyčejně citlivá a málo odolná.

K změně tvaru sestavy a její orientace je potřebí nejen volnosti jednání, kterého poskytují dostatečné zálohy, učenění do hloubky, nýbrž i času.

Byli-li jsme nepřátelským zásahem donuceni k rozhodnutí změnit sestavu a její orientaci, buď máme ještě čas provést všechny změny dříve, než se účinek nepřátelské akce zhoubně projeví, nebo na tyto změny již času nemáme. V tomto druhém případě byli jsme překvapeni a nepřátelská akce bude mít obyčejně úspěch. Velikost úspěchu toho bude záviset na tom, máme-li zálohy a jak veliké, kolik času potřebují, aby mohly zasáhnout, jak dlouho se může napadená část naší sestavy alespoň s relativním úspěchem ubránit nepřátelské akci (t. j. nebyla-li zatím zničena). Máme-li záloh sice dosti, ale daleko (v nejširším smyslu slova), můžeme být poraženi po částech.

Útok vedený ve směru teoreticky největší odolnosti nepřátelské sestavy patří do třídy akcí čelních; útok vedený ve směru relativně menší odolnosti nepřátelské sestavy patří mezi t. zv. akce obchvatné. Obchvatné akce směřují především proti nepřátelským bokům a nepřátelskému týlu, neboť to jsou místa a priori slabá v nepřátelské sestavě; důvody této slabosti jsme poznali výše. Citlivost týlu je zvláště v moderní době neobyčejně veliká, daleko větší než za starých časů. Týlem je sestava spojena se svými životními zdroji. Ohrožující komunikace, které ji s těmito zdroji spojují, bereme jí prostředky k vedení boje. V blízkém týlu jsou řídicí orgány, bez nichž vedení boje je dnes nemožné. Ohrožením těchto orgánů nebo zničením jich ztrácí vojsko možnost vést boj spořádaně a účelně. K novému uspořádání řídicího a zásobovacího soustrojí je třeba mnoho času a nutno si především znovu získat volnost jednání.

Snahou útočníka musí tedy být, aby protivníku nedopřál ani volnosti jednání, ani času. Toho dosáhne tím, že jej upoutá, že jej opotřebuje a že jej překvapí.

Upoutání. Každý manévř, založený na kombinaci směrů, počítá s tím, že nepřátelské síly zůstanou v daném prostoru dotud, dokud se manévř neprojeví. Kdyby protivník nevyčkal dovršení manévru a couvl, dosáhne sice útočník teritoriálního úspěchu, ale nezničí nepřítele a musí s celým manévřem začít znovu nebo musí manévř vůbec změnit.

Upoutáním rozumíme všeobecně donucení protivníka, aby po určitou dobu setrval v daném prostoru. Při tom nám nejde o upoutání nějakých podřadných sil, nýbrž jde o to upoutati nepřátelské hlavní síly nebo alespoň síly takové, aby zničení jich mělo rozhodující význam pro zdar našeho podniku.

Toho můžeme dosíci tím, že protivníka přimějeme k rozvinutí v daném směru a nutíme jej pak, aby v tomto směru zůstal, poněvadž jej buď skutečně silně ohrožujeme nebo mu nějak (třebas klamem) vnutíme přesvědčení, že je v daném směru nebezpečně ohrožen. Protivník může se však také upoutat sám, setrvává-li tvrdošíjně na svém původním úmyslu, nedbaje změněné situace.

Rozvinutí protivníka dosáhneme nejlépe tak, že proti němu postupujeme na široké frontě. Chceme-li však dosáhnout rozhodnutí boje vlivem své obchvatné akce, musíme se snažit, abychom rozvinutí a upoutání nepřítele dosáhli co nejlaciněji. Musíme se vynasnažit, abychom čelně poutali maximum nepřátelských sil minimem svých vlastních sil. Podrobněji si o tom promluvíme u křídelního a bočního útoku.

Často se stane, že se nám přes všechno úsilí nepodaří nepřítele donutit k tomu, aby čelně zasadil maximum sil, a že si stále ponechává silné zálohy. Tehdy se musíme snažit, abychom protivníka donutili k vydání záloh dříve, než zahájíme svou obchvatnou akci. To je právě účelem činnosti o potřebování protivníka.

Konečně máme ještě jednu možnost dosáhnout relativní převahy nad protivníkem a tou je překvapení. Překvapením můžeme dosíci toho, že se žádaný účinek relativní převahy projeví dříve, než má nepřítel čas změnit svou sestavu nebo zasadit zálohy. Poněvadž se nám často podaří dosáhnout překvapením velikých výsledků i tehdy, má-li protivník i značné zálohy (poražení protivníka po částech), je překvapení jedním z nejdůležitějších činitelů každého manévru vůbec a obchvatných akcí zvláště, a někdy podmínkou sine qua non. Velikost úspěchu je přímo úměrná velikosti překvapení.

Schopnost dané sestavy změnit orientaci a tvar v době, která stačí k tomu, aby se účinně čelilo náhlému nebezpečí z toho neb onoho směru, nazýváme pružností sestavy. Pružnost sestavy je v obráceném poměru k její průbojnosti v daném směru. Sestava bývá obyčejně nejpružnější v těch fázích operací, kdy ještě není s konečnou platností rozhodnuto o směru rozvinutí. Nejmenší pružnost má zpravidla ve vrcholných fázích bitvy, v útoku a v obraně.

Z toho, co jsme řekli o odolnosti dané sestavy proti úderu, vedenému v tom neb onom směru, o volnosti jednání, o rozvinutí,

upoutání a překvapení, vyplývá snadno důležitost vhodného směru útoku i výhoda, kterou získáváme vedením akcí obchvatných. Vyplývá z toho podstata manévru, založeného na kombinaci směrů. Záleží všeobecně v tom, že protivníka (neučinil-li tak ze své vůle) přimějeme, aby se rozvinul určitým směrem (akce čelní) a pak jej náhle napadneme ve směru jiném (akce obchvatná). Akce čelní a akce obchvatná mohou být současné nebo mohou jíti po sobě; můžeme je předvídat a připravovat před srážkou nebo se pro ně rozhodnout teprve během boje, podle situace. Směry akce čelní a akce obchvatné mohou být více nebo méně sbíhavé. Mohou být jen dva (jedna akce čelní, jedna obchvatná) nebo tři (jedna čelní, dvě obchvatné) nebo jich může být i více. Také rozdělení sil na akci čelní a obchvatnou může být rozmanité.

Manévr obchvatný vede k t. zv. obchvatu, t. j. k situaci, v níž současně působíme na čelo i na bok nebo na týl protivníkovy sestavy. Obchvatu dosáhneme buď útokem křídelním anebo útokem bočným.

Promluvíme si nyní o obou druhích útoku, o podmínkách jich provedení; v závěru pak odvodíme všeobecné podmínky koncepce a provedení obchvatného manévru vůbec, a to na různých stupních velitelství. Ponecháme stranou úvahy o obchvatu strategickém a omezíme se jen na rámec taktický. Budeme stále zdůrazňovat význam provedení obou druhů útoku, neboť právě u nich bývá někdy od koncepce k provedení hodně daleko. Pojmy křídelní a bočný útok mají ve vojenství tak dobrý zvuk, že se staly jakýmsi „heslem“ a mnohému veliteli — snad i podvědomě — universálním receptem na vítězství, takže takový velitel se příliš překotně rozhoduje pro obchvatný manévr, aniž napřed uváží dostatečně podrobně, za jakých podmínek svůj manévr provede. Výsledkem může pak být velké zklamání.

V dnešní době je totiž provedení obchvatného manévru mnohem těžší než v dobách minulých, pro ohromný vzrůst ničivosti palby, rychlosti přesunů velkých sil, hloubky působnosti zbraní, nesnázi dosíci úplného překvapení (vlivem zdokonalení zpravodajských prostředků a metod), zavedení nových bojových prostředků.

Nesmíme si však z toho učinit závěr, že „dnes již to nejde“. Naopak, úvahy naše vedou k tomu, abychom si ujasnili, kdy je to možné a co máme dělat, aby to bylo možné. Soudím, že takové úvahy nejsou zcela zbytečné, neboť obchvatný manévr nepozbyl nijak svého významu. Naopak, ve všech armádách se jeví po válce snaha zabránit v budoucím konfliktu co nejdéle „ustálení front“ a zachovat si možnost útoků na nepřátelské boky. Snaha ta se projeví hlavně v počátečních operacích budoucí války, dokud válečné jeviště nebude ještě plně nasyceno vojskem a kdy zbudou ještě volné prostory. Poněvadž pak výsledek těchto počátečních operací může mít rozhodující vliv na výsledek celé války, bude nutné, abychom dokonale ovládali jak teorii, tak hlavně techniku bočných a křídelních útoků.

II.

Křidelní útok.

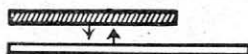
Křidelním útokem rozumíme útok, vedený na nepřátelské křídlo silami, zasazenými na našem vlastním křídle.

Účelem jeho je postupný obchvat nepřátelského křídla, vyplývající z přesažení nepřátelské fronty naším útočícím křídlem a v dalším průběhu pak stočením fronty ohrožení nepřátelské sestavy v boku neb i v týlu.

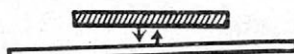
Křidelní útok má dva charakteristické znaky: síly, které jej provádějí, jsou v těsném palebném styku s naším vlastním křídlem (nebo toto křídlo tvoří) a vyrazí jej ve směru, v němž působí čelní akce, nebo ve směru jen málo sbíhavém.

Základní situace pro křidelní útok může být dvojitá. Buď má útočník frontu delší než napadený nebo jsou obě fronty stejně dlouhé.

1. Uvažujme nejprve o situaci první (útočník na širší frontě než napadený). (Obr. 1a; 1b.) Přesahuje-li jedna fronta druhou jen na jednom křídle, je to základní situace pro jednostranný křidelní útok — a při jeho zdaru i pro jednostranný obchvat. Přesahuje-li jedna fronta druhou na obou křídlech, je to základní situace pro obchvat oboustranný.

Obr. 1 a.

Obr. 1 b.

K situaci podle obr. 1 může dojít všelijak.

2. Oba soupeři jsou rozvinuti a bojují na frontě s počátku stejně široké. Má-li některý z nich ještě volné zálohy, může jimi křídlo (nebo křídla) prodloužit. Mají-li oba protivníci zálohy a snaží-li se oba o obchvat protivníkovy křídla, prodlužují se křídla buď na téže straně nebo na stranách opačných. Jeden z protivníků nemusí ovšem své křídlo prodlužovat, činí-li tak druhý, nýbrž může své zálohy za napadeným anebo ohroženým křídlem členit do hloubky. O tom si však promluvíme až při obraně proti křidelním útokům.

Prodlužují-li oba soupeři křídla na stejné straně a jsou-li přibližně stejně silní, může dojít k tomu, že se křídla protahují tak dlouho, až se zálohy vyčerpají na obou stranách a fronta ustrne, nebo že se dojde k nějaké nepřekročitelné překážce. Typickým příkladem toho je „běh k moři“ na západní frontě roku 1914. Tam musili oba protivníci prodlužovat křídla na téže straně, ježto křídla opačná byla opřena o neutrální Švýcarsko.

Je-li však jeden z protivníků pasivní nebo vyčerpá-li dříve své zálohy, takže se druhému podaří prodloužit svou frontu, dochází pak k obchvatu, který může rozhodnout o výsledku bitvy. K tomu máme ve válečných dějinách hojně příkladů.

Stane-li se, že se oba protivníci snaží o obchvat křídla protivníkovy tak, že se úsilí děje na křídlech opačných, může dojít k tomu, že se fronty postupně otočí a že se pak bojuje s obráceným

mi frontami. Nabude-li v takové situaci jeden z protivníků vrchu, znamená to pro druhého katastrofu, neboť i kdyby snad nebyla vojska úplně potřena, jsou odtržena od svých zdrojů. Vzpomeňme si na následky bitvy u St. Privat roku 1870.

Přihlédneme-li k tomu, že týl dnešních armád jest organismus nesmírně složitý, který se vůbec nedá improvizovat a na nějž jsou bojující vojska doslova připoutána, lze za dnešních poměrů pochybovat o možnosti svést bitvu s obrácenými frontami.

Prodloužení fronty (křídla) lze dosíci nejen volnými zálohami, ale někdy i jednotkami vyňatými z akce čelní; lze též oba způsoby kombinovat. Příkladem toho je francouzský manévř v bitvě na Marne 1914.

Pro útočníka je ovšem nejvýhodnější, jestliže se protivník rozvine na frontě užší, neboť pak má útočník ihned možnost obchvatu. Jenže taková příležitost se vyskytuje jen zřídka a obyčejně v boji střetném. Oba protivníci, postupující proti sobě, jsou si totiž vědomi nebezpečí obchvatu a proto obyčejně roztahují svou frontou do šířky, jednak proto, aby jedna strana zabránila protivníkovi přesáhnout ji křídlem, jednak proto, aby sama přesáhla křídlo protivníkovo. Musí zde být opravdu vážná příčina, která nutí jednoho z protivníků, aby zůstal rozvinut na frontě užší než soupeř. Příčinou tou je buď číselná inferiorita jednoho ze soupeřů nebo nesprávná nebo neúplná představa o síle a o možnostech protivníkových anebo také naprostá pasivita.

3. Jsou-li oba protivníci rozvinuti na frontě stejně široké a nemohou-li svá křídla prodloužit, poněvadž jsou na př. opřena o nepřekročitelné překážky nebo terén je mimo křídla neschůdný, lze zesílením některého křídla dosíci relativní převahy, rozbít nepřátelské křídlo čelním útokem a tak si vytvořit výhodnou situaci pro křídelní manévř (přesažení křídlem). Takový útok se pak vlastně skládá ze dvou fází: první je čelním průrazem, teprve druhá pak vlastním obchvatem, který je zde využitím úspěchu průrazové akce. O tomto druhu útoku nebudeme se v stati šířit.

4. Můžeme se však též rozvinout na frontě sice stejně široké jako protivník, ale učinit hned od počátku jedno křídlo hodně silným. K prodloužení fronty a k obchvatu, kombinovanému současně s čelním útokem, dojde pak až v poslední chvíli, při srážce. Již v starých dobách Epameinondas zvítězil takto u Leukter nad Spartány.

5. Ke křídelním útokům může dojít i na frontě souvislé tím, že se fronta nejprve prorazí a roztrhne ve dva kusy. Tím vzniknou v místě průrazu křídla, která lze obchvátit, čímž se právě dosahuje rozšíření trhliny v nepřátelské frontě. Často to však nebývají již jen křídelní útoky, nýbrž útoky bočné, směřující přímo na komunikace úseků, sousedících s místem průrazu. Nebudeme se zde však tímto případem zabývat, ježto náleží spíše mezi manévry centrální (křídelní a bočné akce vyplývají zde ze zdaru akce průrazové a jsou vlastně jejím využitím).

6. Základní situace pro křídelní útok může se vytvořit nejen při čelní akci útočné, ale i při čelní akci obranné. Zde bude třeba

všimnout si blíže významu čelní akce při zakládání a provádění křídelního útoku.

Máme-li absolutní číselnou převahu, není — alespoň v teorii — obtížné vytvořit situaci příznivou pro křídelní útok. Můžeme se totiž snáze rozvinout na frontě širší než protivník, nebrání-li nám ovšem terén. Něco jiného však je, jsme-li stejně silní nebo dokonce slabší než náš soupeř. Pak záleží právě na umění, abychom jednak nepříteli zabránili, aby se nerozvinul na frontě širší, než je naše, a tím neohrožoval naše křídla, jednak abychom si ušetřili volných sil k útoku křídelnímu a konečně, abychom zabránili nezdaru své akce čelní, ať už je útočná nebo obranná. Na tom nejvíce záleží, neboť kdyby se protivníku podařilo dosáhnout úspěchu na čelní části naší fronty dříve, než se projeví účinek našeho křídelního útoku, vedlo by se nám zle a jistě by to paralysovalo i náš možný úspěch na křídle. Výstrahou může nám být osud spojeneckých vojsk rakouských a ruských v bitvě u Slavkova roku 1805.

Nemůžeme-li vytvořit základní situaci pro křídelní útok dříve, než se srazíme s protivníkem, snažíme se ji utvořit během boje přípravnými akcemi pro křídelní útok, jež tvoří první fázi manévru. Příprava křídelního útoku (ne s hlediska techniky útoku, nýbrž v rámci celkového manévru, mohli bychom říci „přípravné akce“) záleží v tom, že nutíme protivníka, aby čelně nasadil co nejvíce sil, a to na frontě co možná úzké. Nutíme jej, aby své zálohy spotřeboval v čelní akci, aby se zkrátka čelně co nejúplněji rozvinul. Je-li už rozvinut, musíme dbát toho, aby nemohl vyjmout jednotky z čelní fronty a udělat si nové zálohy, které by pak mohl převést jinam. Nejde tu tedy jen o čelní hrozbu, nýbrž o skutečné opotřebování. Toho lze obvykle dosáhnout jen tím, že vedeme velmi energickou čelní akci. Zde má i otázka psychologie svůj význam; protivníka musíme přesvědčit o tom, že veškeré nebezpečí hrozí v čelním směru.

Jest ovšem v našem zájmu, abychom ve směru čelním donutili protivníka k rozvinutí a upoutali jej silami co nejmenšími. Bylo by však příliš optimistické, kdybychom se domnívali, že se protivník vlivem naší čelní akce nám k vůli zbaví všech svých záloh. Proto musíme často na čelní akci věnovat síly značné, většinu sil, které máme po ruce. Tím se stane, že na křídelní akci mnoho sil nezbude a hlavní úsilí bude u akce čelní. Že pak vedlejší úsilí, jímž bude křídelní útok, může mít za následek vítězství, není ani tak ve vlastní síle křídelního útoku, jako spíše v tom, že dopomůže hlavnímu úsilí, čelnímu, získat definitivní převahu nad protivníkem a tím zlomit jeho vůli. Mnohdy, když se vážky vítězství nechtějí dlouho sklonit ani na tu ani na onu stranu, bývá malé závažíčko na jedné misce — malý, ale zdařilý křídelní útok — rozhodující pro konečné porušení rovnováhy.

Oslabovat příliš čelní akci na prospěch akce křídelní mohlo by být za jistých okolností velmi nebezpečné; aktivní protivník by mohl rozpoznat slabost čelní fronty, vrhnout proti ní přesilu a rozbit naši frontu na dva kusy. Nebezpečné je též, nemáme-li za sebou dosti prostoru pro eventuelní ústupový manévr, zamýšlíme-li se čelně jen bránit nebo vést ústupový boj, či jsme-li k takovému

druhu čelní akce okolnostmi nucení. Pak raději hledíme nejprve čelní frontu náležitě vybavit, než se pustíme do soustřeďování sil pro útok křídelní.

Důležité je, aby čelní akce nepolevila v svém úsilí ani tehdy, když již křídelní útok začíná, neboť nepřítel musí se cítit ohrožen s obou stran stejně nebezpečně. Jenom tak to bude opravdová kombinace směrů. Čelní akce musí být právě v době zahájení křídelního útoku co nejsilnější. Je-li to akce útočná, musíme vést útok nebo útoky tak, jako by nám šlo o rozhodnutí na čelní frontě. Je-li čelní akce obranná, musíme se bránit na místě. Ústupový boj provádíme jen jako prostředek z nouze, aby nás protivník čelně nezničil.

Řekl jsem již, že velmi často budeme nuceni zasadit valnou většinu svých prostředků na akci čelní, takže nám pro akci křídelní zbude poměrně jen málo sil. Pak musíme být velmi opatrní v posuzování výsledků, kterých by mohla dosíci křídelní akce. Zvláště si musíme učinit přibližnou představu o tom, jak dlouho asi potrvá, než protivník bude moci paralyzovat účinek naší křídelní akce. Vyvíjí-li se i poměrně slabý křídelní útok úspěšně, je to známkou, že protivník nemá volných záloh anebo že se dal úplně překvapit anebo že ztratil ducha; pak můžeme riskovat, můžeme i vyjmout nějaké síly z čelní fronty, dopravit je na křídlo za účelem rozšíření a zesílení křídelního útoku a získat si možnost pro úplné zničení protivníka.

Možnost rychlého přesunu sil na křídlo, kde se úspěšně vyvíjí útok, závisí jednak na komunikační síti, jednak na počtu i jakosti dopravních prostředků a jejich pohotovosti a konečně i na tom, v jakém rozsahu co do prostoru vedeme boj. V ofensivě vedené na frontě značně široké nelze tak snadno v krátké době změnit sestavu sil, nýbrž síly určené k přesunu musí být pohotově a volné již od počátku.

Vyjímáme-li jednotky z čelní fronty v prospěch křídelního útoku, oslabujeme ji a tím riskujeme. Jde o to, aby protivník takového oslabení nezpozoroval dříve, než se plně projeví účinek křídelního útoku. Do jaké míry můžeme oslabit čelní frontu, závisí na bojové hodnotě protivníka a především na vlastnostech nepřátelského velitele. Mimoto závisí i na tom, můžeme-li snést na čelní frontě i nějaký ten dočasný neúspěch. Konečně tu jde i o to, zda můžeme těžisko náporu přenést na křídlo či máme-li v úmyslu (nebo máme-li za úkol) vést hlavní úsilí na frontě čelní.

Dnešní zbraně dávají jednotkám schopnost neobyčejně silného odporu, schopnost udržet terén i proti velmi silným útokům, i když jsou jednotky zasazeny na širokých frontách. Může být tedy hustota vojsk na dané frontě, kterou chceme udržet, mnohem menší než za dřívějších časů a můžeme tedy dosíci příznivějšího poměru sil v prospěch křídelního útoku mezi frontou čelní a frontou na křídle.

Vyjímáme-li z čelní fronty jednotky pro křídelní útok dříve, než jsme spustili, bude risiko tím menší, čím dříve budeme

moci křídelní útok zahájit, čím bude protivník pasivnější, čím úplněji se nám podaří utajit oslabení čelní fronty.

Nečeká-li na nás protivník v obranném postavení, nýbrž jde nám vstříc, mohlo by být pro nás velmi nebezpečné, kdybychom chtěli vést a priori křídelní útok, nemajíce číselné převahy nebo dobrých zpráv o nepříteli. Proto musíme obvykle nejprve bojem situaci náležitě vyjasnit, musíme protivníka čelně upoutat. Pokus o manévra a priori proti neupoutanému nepříteli mohou být osudné pro nás a ve válečných dějinách máme o tom četné příklady. Mohlo by se stát, že obchvacující, byli bychom sami obchvaceni. Že tu ovšem má velký význam i znalost nepřátelské mentality, je na biele dni.

Řekli jsme, že u křídelního útoku, co se týká vzájemné polohy sil v prostoru, vedoucích akcí čelní a akcí křídelní, je charakteristické to, že síly ty jsou v těsném palebném styku a že kromě toho počáteční směr obou akcí je buď rovnoběžný nebo málo sbíhavý. Ježto účelem křídelního útoku je dosíci toho, abychom mohli působit do boku a týlu nepřátelských křídelních jednotek, musí jednotky křídelního útoku provést postupně otáčivý pohyb do směru co možná kolmého na směr akce čelní. Tomuto pohybu říkáme právě pohyb obchvací. Těsný styk křídelních jednotek s čelní frontou a nutnost postupně vytáčet frontu na křídle mají za následek, že vnější křídelní jednotky musí projít dráhu mnohem delší než jednotky vnitřní; mohou se tedy dostat v dotyk s nepřítelem později, a to postupně od vnitřní osy otáčení k vnějšímu zatáčejícímu křídlu. Tím může být protivníku dána možnost, aby se obrátil nejprve proti jednotkám blíže osy otáčení nejbližšími zálohami, kdežto zálohy vzdálenější, které tedy potřebují delší doby k dorážení na bojiště, zasadil proti vnějším jednotkám našeho křídelního útoku. Protivník prodlužuje postupně ohrožené křídlo, první překvapení mizí a protivník má možnost vzpamátovat se dříve, než se nám podařilo vytočit dostatečně frontu křídelního útoku. To je právě slabinou křídelního útoku proti útoku bočného, jak později uvidíme. Proto je hlavním požadavkem, aby se stočení křídla do směru co možná kolmého na směr akce čelní dalo provést co nejrychleji. Toho se dosáhne buď tím, že již výchozí základna křídelního útoku svírá s čelní frontou jistý úhel (menší než 180°), nebo že na křídle máme velmi rychlé jednotky nebo konečně, že tam máme takové síly, že přímo smetou před sebou každý nepřátelský odpor.

Podrobněji si o těchto věcech promluvíme při provedení křídelního útoku.

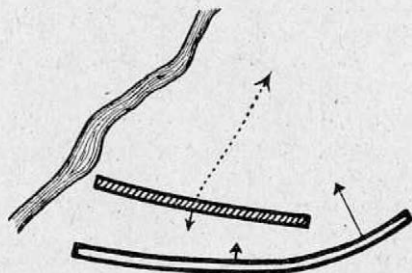
Provedení křídelního útoku.

1. Volba křídla pro útok.

Máme-li svobodnou volbu, napadáme obvykle křídelním útokem to nepřátelské křídlo, které se nám zdá samo sebou slabší. Tato slabost může být způsobena nejen číselnou inferioritou (méně jednotek, jednotky na širokých frontách), ale i horší jakostí vojsk, méně výhodnou situací terénní, menším členěním do hloubky, ne-

dostatkem záloh anebo tím, že zálohy jsou daleko (třebas na opačném křídle). Můžeme však napadnout i silnější z křídel protivníkových, jestliže je za ním citlivější tyl než na křídle opačném.

Terén v prostoru nepřátelského křídla, které chceme napadnout, má veliký význam. Především volíme pro útok raději to křídlo, na kterém proniknutím do jeho týlu přetínáme ústupové cesty nepřátelské (viz obr. 2). Kromě toho má se terén hodit pro

Obr. 2.

pohybný boj, má umožňovat skryté soustředění sil ke křídelnímu útoku určených, má dovolit skryté umístění na výchozí základně, mít dobré dělostřelecké pozorovatelný a konečně dostatečné množství dobrých komunikací, hodících se pro rychlou dopravu našich jednotek na křídlo. Naopak zase se nám hodí, nevede-li do týlu nepřátelského křídla, které zamýšlíme napadnout, mnoho komunikací, anebo leží-li tak, že budou naším útokem brzy přetaty neb alespoň ohroženy účinnou palbou našeho dělostřelectva.

Musíme si však také všimnout, jaké má protivník možnosti obrany na křídle, jaké má možnosti přesunu záloh, jaké překážky přírodní se nám postaví při útoku do cesty.

Co se týká významu terénu s hlediska spolupráce čelní fronty s útokem křídelním, o tom si promluvíme později. Zde jen upozorňuji na důležitost zjištění rozhraní velkých terénních příhrad v okolí nepřátelského křídla i průběhu těchto rozhraní vzhledem k průběhu celé fronty i k poloze čáry, které chceme křídelním útokem dosáhnout. Z toho pak vyplynou nejen postupné cíle útoku, ale i možnosti nepřítele čelit našemu útoku palbou nebo protiútokem.

Konečně si všimáme toho, do jaké míry terén ulehčuje nebo ztěžuje zajištění vnějšího, zatačejícího z křídla útočnickova před možnými nepřátelskými reakcemi.

2. Síly potřebné ke křídelnímu útoku.

Chceme-li, aby křídelní útok dosáhl určitě toho, čeho jím chceme dosíci, musíme jej vést silami dostatečnými. To je v teorii sice požadavek úplně samozřejmý, najdeme však v dějinách válečnictví příklady křídelních útoků, které nedbaly této „samozřejmé“ zásady. Bývá totiž někdy opravdu těžké sehnat dostatečné síly pro křídelní útok, má-li mít výsledek, který od něho čekáme, a je také někdy třeba na velitelském stanovišti celého muže, aby dovedl najít

v sobě dosti rozhodnosti k eventuálnímu oslabení čelní fronty v prospěch útoku křídelního nebo snést klidně menší neúspěch na jiné části fronty a jíti důsledně za zamýšleným manévrem.

Je vůbec ve válečnictví běžným zjevem, že se hřeší proti nej-samozřejmějším zásadám teorie, a je právě znakem velkých vojevůdců, že uměli čistou teorii také v praxi uplatniti.

Pojem „dostatečnost“ je však velmi relativní. Především si musíme co nejpřesněji uvědomit (proti tomu se též hřeší), čeho chceme křídelním útokem dosíci a ne si jen myslit, že tím, že prostě vedeme křídelní útok, že to také musíme vyhrát! Chyba lávky! V tom právě tkví nebezpečí „hesel“ křídelní útok, bočný útok. Musíme si též být jasně vědomi toho, kde v rámci celku vedeme hlavní úsilí, zda na křídle nebo čelně.

Jde-li o místní taktický úspěch nebo má-li křídelní útok jen pomoci nebo ulehčit akci čelní, nepotřebujeme zpravidla mnoho sil. Jde-li však o rozhodující, zničující akci, založenou na úspěchu křídelního útoku, musíme útočící křídlo vybavit co nejsilněji. Nikdy tam nebudeme mít sil nadbytek! Ve velkém měřítku se důležitost této zásady ukázala na německé ofenzivě r. 1914 ve Francii.

Všeobecně platí, že se nám podaří daného výsledku dosáhnout tím menším počtem sil, čím více nepřítele překvapíme. O minimu potřebných sil si promluvíme později.

U křídelního útoku budeme však moci využít výhody překvapení zpravidla jen v počátečních fázích útoku; účinek překvapení bude rychle mizet a může se stát, že ho již nebude, dříve než se nám podaří zasadit všechny jednotky na křídle do boje, nebo než dosáhneme takového stočení fronty, aby byl nebezpečně ohrožen týl nepřátelského křídla nebo jeho zadní komunikace. Víme již, že je to proto, že se jednotky křídelního útoku nedostanou do boje všechny najednou a že i protivník může posily na křídlo posílat postupně, čímž se jeho odpor bude poněkud zvětšovat. Proto lze říci, že zpravidla bude k zničujícímu křídelnímu útoku potřeba větších sil než k stejně účinnému útoku bočnímu (viz bočný útok).

Síly počítáme nejen podle šířky fronty a z toho plynoucího počtu jednotek 1. sledu, nýbrž i podle velikosti možných anebo pravděpodobných odvetných opatření, podle množství nepřátelských záloh, podle hloubky obchvatu a podle doby potřebné k náležitému vytočení fronty. Kromě toho musíme vzít v počet stupeň pravděpodobného opotřebování svých vojsk. Ne nadarmo chtěl Schlieffen věnovati na své pravé křídlo $\frac{4}{5}$ všech sil, operujících na západním bojišti.

Pro křídelní útoky máme především k dispozici volné zálohy; teprve na druhém místě smíme počítat s jednotkami, které snad budeme moci vyjmout z čelní fronty. Nesmíme však při rozpočtu zapomínat na to, že zdar křídelního útoku značnou měrou závisí na energii a na hrozivosti akce čelní, a proto nelze čelní frontu zeslabit pod určitou mez, která je dána nejen minimální potřebou sil k vedení čelní akce určitého druhu, nýbrž značnou měrou i chováním protivníkovým, charakterem nepřátelského velitele, ja-

kostí a duchem nepřátelského vojska a konečně i jeho bojovými prostředky.

Minimální síla vojsk pro křidelní útok plyne především z šířky fronty, na niž chceme útočit (viz níže za 6), na odolnosti nepřátelského křídla, na učlenění nepřátelských vojsk do hloubky, na počtu jeho záloh a konečně i na době, které bude třeba k obchvácení nepřátelského křídla. Bude-li obchvat proveden rychle, nemůžeme tolik počítat se vzdálenějšími nepřátelskými zálohami a můžeme vzít v počet jen ty zálohy, které bude moci protivník proti našemu křidelnímu útoku zasadit ihned. Odhad velikosti takových záloh musí se ovšem opírat o dobré zprávy. Útok vedeme pak takovými silami, aby stačily na poražení těchto záloh.

Válečná zkušenost ukázala, že pěší divise o 4 plucích, útočící na normálně obsazené nepřátelské postavení ve volném terénu, může počítat s úspěchem, t. j. s postupem do hloubky, rovnajícím se hloubce nepřátelského obranného učlenění (čítajíc v to i posice hlavních sil dělostřeleckých), bojuje-li na frontě asi 4 km. Při tom musíme počítat s dobou nejméně 10—12 hodin, než dosáhneme rozhodnutí v svůj prospěch (v této době je započteno i přibližování v pásmu pozorované nepřátelské dělové palby). Tato čísla mohou být vodítkem při určování sil, potřebných ke křidelnímu útoku, známe-li šířku fronty a sílu nepřátelských záloh, které by protivník mohl proti nám v onom čase zasadit. Tato čísla nesmíme však vůbec považovat za závazná. Na příklad jednotky na vnějším, zatačejícím se křídle nebudou mít před sebou třebas vůbec žádných nepřátelských vojsk nebo jen slabé a řídké clony. Mohou pak postupovat nejen na širší frontě, ale i do větší hloubky a rychleji.

Při výpočtu sil musíme též vzít do počtu síly, kterých budeme potřebovat k zajištění vnějšího boku křidelního útoku.

Dále záleží na hloubce útoku. Při tom si musíme uvědomit, že k dosažení takového úspěchu na křídle stačí v moderní době pruník do hloubky poměrně malý, neboť dostřel dnešních zbraní značně prodlužuje do hloubky účinek každé obchvatné akce. Jde především o to, abychom do nepřátelského boku dopravili mohutnou palebnou sílu, hlavně hodně dělostřelectva. V konvergenci palby na křídle a v okolnosti, že mohu uvést v činnost větší počet zbraní než protivník, záleží též relativní převaha nad protivníkem, neboť palba útočnickova se sbíhá, soustřeďuje, kdežto palba obráncova se rozbíhá, rozptyluje, čímž pozbývá účinku. Účinky konvergence palby jsou v rámci boje u malých jednotek hlavním činitelem úspěchu obchvatných akcí.

Je na snadě, že je nutné, chceme-li správně posoudit, co můžeme křidelním útokem obsáhnout, jaký cíl máme pro útok zvolit a jakých sil máme použít, abychom byli co nejlépe informováni o nepřátelské sestavě, o rozložení nepřátelských sil v prostoru. Znalost situace bude nám také vodítkem pro volbu vhodného okamžiku spuštění útoku.

3. Nutnou podmínkou náležitého účinku každé obchvatné akce je překvapení nepřítele. Abychom ho dosáhli, musíme nepříteli zatajit především veškeré přípravy ke křidelnímu útoku až do okamžiku, kdy jej spustíme. Budme si však vědomi dobře toho, že

v dnešní době je takové utajení náramně těžké a vyžaduje od velitelství opatření velmi přísných, velmi důkladných a podrobných a také veliké kázně vojsk. V čím větším měřítku zakládáme křídelní útok, tím obtížnější je utajení příprav k němu. V dřívějších válkách se manévrovalo jistě snadněji!

Přípravy jsou rázu jednak materiálního, jednak psychologického.

Materiálními přípravami jsou přesuny vojsk na křídlo, soustředění jich, umístění na výchozí základně, krytí vojsk v shromažďovacím prostoru, organisace cirkulace na silnicích vedoucích na křídlo, opatření proti průzkumné činnosti nepřátelské a ovšem také veškeré zásobování, spojení atd. Ze všech těchto opatření lze za nejdůležitější považovat opatření proti nepřátelskému průzkumu jak pozemnímu, tak, hlavně, leteckému. Zde má veliký význam nejen terén a vlastní opatření zajišťovací na zemi i ve vzduchu, ale i kázeň vojsk a podrobná organisace přesunů a ubytování. Po té stránce je velmi poučné studium opatření německých, při přípravách velkých ofensiv v r. 1918 na západní frontě.

Jde-li o křídelní útok větších rozměrů, smíme veškeré přesuny vojsk a materiálu na křídlo provádět jen v noci, dbajíce při tom ještě veliké opatrnosti. Přesuny ve dne lze provádět jen v krajině, kde je letecké pozorování tak ztíženo porostem, že i kdyby letec něco spatřil, nemohl by si z toho učinit správný závěr. Byl by však omyl, kdybychom se domnívali, že lze v zalesněné krajině klidně užívat i ve dne silniční sítě! Letec snadno zpozoruje vojska, pochodující po silnicích a po lepších cestách v lese.

Intenzivní automobilní přepravu lze i v noci těžko utajit. V shromažďovacím prostoru nutno učinit důkladná opatření k aktivní a pasivní obraně proti letadlům, hledíme však vystačit s obranou pasivní, ježto každé zesílení aktivní obrany nepřímou upozorňuje, že se v daném prostoru něco chystá. Rovněž radiotelegrafní korespondence se nesmí užívat.

Zvláštní pozornost musíme věnovat i zajištění shromažďovacího prostoru proti pozemnímu průzkumu. To může být však problémem velmi choulostivým, jestliže shromažďujeme vojska v prostoru na křídle, před nímž nepřítel nemá vojsk (kam až jeho fronta nesáhá). Kdybychom vysunuli zajišťovací oddíly příliš daleko kupředu, mohlo by se stát, že bychom narazili na nepřátelské zajištění a upozornili nepřítele na hrozící nebezpečí neb obrátili jeho pozornost na náš shromažďovací prostor.

Nutnost utajit veškeré materiální přípravy k nějakému překvapujícímu manévru až do okamžiku jeho spuštění je v dnešní době důležitá nejen proto, že existuje letectvo, nýbrž i proto, že sestavy moderních armád nejsou již tak ztrnulé a nehybné jako v dobách minulých, nýbrž jsou mnohem pružnější a mohou se velmi rychle a podstatně změnit. Přesun těžiště sil závisí však nejen na množství a výkonnosti dopravních prostředků, ale i na včasných zprávách, na tom, do jaké míry je sestava rozvinuta, a hlavně též na čase k tomu potřebném se zřetelem na prostorovou rozlehlost sestavy.

Co se týká psychologických příprav, záleží v tom, že nepříteli uvádíme v klam o svých možnostech provést křídelní útok, o místu a o době takového útoku. Nejlépe oklameme protivníka, pokračujeme-li za příprav ke křídelnímu útoku energicky v akci čelní, ať už je útočná nebo obranná.

4. Okamžik spuštění křídelního útoku. Máme zřejmě zájem na tom, aby mezi okamžikem zahájení příprav ke křídelnímu útoku a okamžikem jeho spuštění uplynula doba co nejkratší. Nyní jde o to, máme-li vyčkat, až budou všechny síly, které chceme na křídelní útok věnovat, na křídle soustředěny, či můžeme-li s útokem začít dříve, t. j. s částí těchto sil.

To závisí značnou měrou jednak na situaci naší čelní fronty, jednak na množství záloh, kterými můžeme ihned disponovat, pak však též na chování nepřítelů a na jeho okamžité sestavě, na množství a na výkonnosti našich dopravních prostředků, schopných převézt vojska na křídlo, a konečně i na šířce fronty zamýšleného útoku.

Jde-li na příklad o to, abychom křídelním útokem vyprostili svou čelní frontu z nebezpečné situace, nebo soudíme-li na základě spolehlivých zpráv, že protivník nebude s to přisunout rychle zálohy na křídlo neb alespoň ne rychleji než my buď proto, že má špatnou komunikační síť v svém týlu (tyto komunikace jsme třeba sami poškodili) nebo že má zálohy daleko od křídla, na které chceme útočit, můžeme začít s křídelním útokem i dříve, než budou všechny jednotky, které zamýšlíme na křídelní akci věnovat, na křídle soustředěny; nikterak však nesmíme začít dříve, dokud nemáme za výchozí základnou soustředěny ty síly, kterých je třeba k útoku na frontě, kterou jsme odhadli jako minimální k dosažení takového výsledku taktického, který by ospravedlňoval ono rychlé zahájení útoku. Na tomto prvním taktickém úspěchu musíme též žádat, aby usnadnil a připravil za výhodných podmínek zasazení dalších sil, které dojdou na křídlo o něco později.

Jednotky, které přivádíme na křídlo v době, kdy útok je již v chodu, mohou být ty, které se uvolní z čelní fronty během útoku proto, že protivník, jsa odtlačován od našeho křídla, ustupuje směrem ke středu své sestavy (nebo spíše k její střední ose), takže některé naše čelní jednotky nemohou již postupovat, ježto by jinak vnikly do pásma působnosti jednotek provádějících křídelní útok. Toho si blíže všimneme, až se zmíníme o souhře čelní akce a akce křídelní.

Jsmeme-li však jisti, že se nám podaří zatajit všechny přesuny na křídlo a že zatím naše čelní fronta neutrpí během soustředování pro křídelní útok, vyčkáme raději se spuštěním útoku, až máme všechny síly pohromadě. Můžeme tak dosíci rozhodnějších výsledků, ježto můžeme útočit na širší frontě a tím dosáhnout hlubšího obchvatu, kromě toho však nepřítel více překvapíme.

Zakládáme-li však mohutný křídelní útok na široké frontě (v poměru k frontě čelní), musíme být pamětlivi toho, že vnější zatáčející se jednotky musí vykonat mnohem delší dráhu než jednotky blízko osy otáčení. Proto bývá nutné, aby jednotky na vnějším křídle vyrazily dříve než jednotky blíže osy otáčení. Není to v podstatě nic

jiného, než zaujímání jakéhosi „ordre oblique“, stupňovité členění vnějším křídlem vpřed. O tom se ještě zmíníme později.

Správný odhad okamžiku spuštění útoku je velmi důležitý a závisí na velmi podrobném propočtu možnosti přesunu vojsk; rychlost a hladký průběh soustředění závisí podstatnou měrou na organisaci cirkulace.

5. Složení sil pro křídelní útok.

Síly potřebné ke křídelnímu útoku, hlavně ty, které působí na vnějším křídle, mají být co nejpohyblivější a fyzicky nejzdatnější. Mají mít možnost vyvinout silnou a hlubokou palbu, mají mít velkou průraznost a schopnost rychle zdolat terénní překážky. Je tedy třeba, aby obsahovaly velké procento jezdecky, motorisovaných jednotek, dělostřelectva (co možná dalekonosného) a ženijního vojska. Excentrická poloha sil provádějících křídelní útok a nemožnost organisovat nějak stabilně jejich týl, nutí nás k tomu, abychom je vybavili automobilními trény.

Pro potřeby průzkumu a zajištění bude potřeby přidělit křídelnímu útoku letectvo.

6. Počáteční šířka fronty křídelního útoku.

Počáteční fronta závisí ovšem nejen na tom, kolik máme vůbec volného prostoru na křídle, ale i na tom, kolik jednotek a v jak širokých pásmech chceme zasadit do 1. sledu. Závisí však také často i na tom, jak široká je výchozí základna, vhodná pro skryté umístění vojsk a k zastření před leteckým pozorováním, na rozsahu i hloubce zamýšleného obchvatu a konečně na tom, na jak široké frontě může se nám podle našeho odhadu (na základě zpráv) ihned po vyražení útoku nepřítel svými nejbližšími zálohami postavit; jde nám v tomto případě o to, abychom vyrazili na frontě širší a tím dosáhli přesažení křídlem. To má význam zvláště u krátkodobých poměrně akcí křídelních, od nichž očekáváme hlavně taktické výhody. Je tedy důležité, abychom tento odhad jakési minimální fronty provedli co možná správně.

Tato minimální fronta je dána jednak nejmenšími silami, které nutno na křídle zasadit k dobytí určeného prostoru, jednak hloubkou nepřátelské sestavy na křídle. Bojujeme-li proti jednotce všech zbraní, je zpravidla potřeby vést křídelní útok na frontě, rovnající se co do délky alespoň hloubce nepřátelských dělostřeleckých posic.

Při odhadování šířky fronty, kterou by protivník mohl ihned na svém napadeném křídle proti nám utvořit, bereme nejen v počet sílu nejbližších záloh, ale uvažíme i to, že s malými poměrně početními stavby, vyzbrojenými moderními samočinnými zbraněmi, lze vytvořit značně široké, sice jen mělké, ale za to souvislé a poměrně velmi odolné fronty, které se dají prorazit jen organisovaným útokem.

Účinnost takových přehrad se zřetelně ukázala za světové války v bojích na západní frontě v roce 1918, o čemž se dočteme v hojně poválečné literatuře. Souvislými palebnými přehradami lze protivníka v postupu velmi účinně zdržovat a tím získat čas k přesunu záloh, ba i k odvetnému manévru. Že se to děje se ztrátou terénu,

může být sice někdy nepříjemné, ale v rámci celkové operace může být někdy zcela přípustné a znamenat jen chvilkový neúspěch.

Při křídelním útoku je však v zájmu útočnickově, aby se takovými přehradami nedal zdržet a byl s to je rychle prorazit, ježto místními průrazy se takové přehrady rychle hroutí. Poněvadž jsou založeny hlavně na palbě samočinných zbraní, hodí se k průrazu nejlépe útočná vozba; není-li jí, je třeba silného dělostřelectva v místě zamýšleného průrazu.

Musíme být vůbec připraveni na to, že jednotky, provádějící křídelní akci, budou musit užití taktiky útoků na mělké, souvislé obranné linie, založené na palbě samočinných zbraní a jen slabě podporované dělostřelectvem, neboť zdaří-li se nám překvapení, bude protivník zpravidla reagovat na náš křídelní útok nakvap sehnánymi zálohami, které bude ovšem hledět roztáhnout na frontu širokou aspoň tak, jak široký je křídelní útok.

Budeme tedy útočit tak, abychom frontu nepřátelskou prorazili na vhodně volených místech a využili ihned úspěchu do šířky; při volbě místa průrazu budeme se hlavně opírat o terén, aniž se budeme dlouho zdržovat ohledáváním nepřátelského postavení. (Příště dále.)

N. Batjušin:

Radiotelegrafní zpravodajství.

V svém článku „Kryptografie ve světové válce“, uveřejněném ve VR. roč. XIII. (1932), čís. 1—2, str. 21, jsem napsal:

„Nebývalý úspěch Němců proti 2. armádě generála Samsonova u Tannenbergu a uklouznutí německých vojsk u Lodže z pastí, do které se sama dostala, chtějící obklíčiti 2. a 5. ruskou armádu u Lodže, lze vysvětliti ne prozíravostí vrchního velitele, který uhodl plán svého protivníka na základě skrovných a neúplných zpráv, které poskytuje moderní bojová situace, nýbrž proto, že mohl bít protivníka bez rizika, na jisto, máje možnost rozluštit nepřátelské radiotelegramy“.

V letošním roce vyšlo důkladné dílo bývalého přednosty zpravodajského oddělení štábu vrchního velitelství rakousko-uherské armády ve světové válce, generálmajora Ronge: „Kriegs- und Industrie-Spionage“, které nejen dokumentárně potvrzuje moji myšlenku, ale líčí od roku 1908 postupný vývoj zachycování nepřátelských radiotelegramů a jejich luštění v rakousko-uherském vojsku; jen tím lze vysvětliti polovičaté úspěchy Rusů na rakousko-německé frontě po porážce Rakušanů v září 1914 na polích Východní Haliče.

Luštění nepřátelských radiotelegramů počali si v Rakousko-Uhersku všimati již v roce 1908, kdy jejich vojenská námořní radiogoniometrická stanice počala zachycovati cizí depeše. Bohatý materiál dávalo jim též zachycování kabelových depeší. Napjaté diplomatické styky Rakousko-Uherska se Srbskem, které byly následkem rakouského projektu železnice přes Sandžak do Soluně 1908, a poté anekse Bosny a Hercegoviny daly podle slov Rongeho rovněž bohatý materiál v oboru naslouchávání na telegrafních a telefonních linkách a luštění získaných depeší.